

ד. דעת הרא"ש בדין חזרה דע"ש, שכל שלא נתבטלה כ"ז נוטל ומחזיר, שהשייה מתחילה אחר שנגמר ביטולה, ומניחה עומדת על הכירה להחזיק חומה ע"ש. ובתו' לא נזכר זה, ומשמע דגם בכה"ג אסור, וכן דעת סמ"ג וסמ"ק והג"מ כמבואר בב"ח סי' רנ"ג ובמ"א סקכ"ז, ועיין מ"ב סקע"ג שכ"כ בשם יש מחמירין. ולשון הרא"ש שזה גזירה ע"ש אטו שבת, וכן לשון הטור, דאי שרי להחזירה מצעו"י, אחי נמי להחזירה כשנוטלה בשבת ע"ש. ומרן צ"י פי' דברי הרא"ש, דכל שלא נגמר הביטול לא שייך לגזור, דודאי שלא יבוא לבטל בשבת ע"ש ובק"נ כאן סק"ל עיי"ש.ה. ולשון הרא"ש מתבאר יותר, דגדר הגזירה בע"ש זה בצורת המצב של שהייה בשבת, שזה בעומדת ע"ג הכירה להחזיק חומה לאחר הביטול, וכל שעוד עוסקים בביטול אחי הקדירה ^{ההפסד} ע"ג הכירה במצב של ערב שבת [וזה גם סברת הרא"ש ר"פ צמה טומנין, דרק בנוטל מהכירה שעמיד להשהות עליה ולהחזירה משום שהייה, אבל במחזירה לשם הטמנה לא אסרין ע"ש. ובצ"י פי' דברי הרא"ש דלשם הטמנה בהכרח שרי דהרי אפי' בספק חשיכה טומנין. ול"מ כן לשון הרא"ש, שהוצרך לבאר גדר האיסור באותה כירה דאחי להחזירה משחשיכה, ולא שזה בהכרח מותר משום הטמנה, והיינו משום דבאמת אין כאן דין הטמנה ממש, וכדיבאר הרא"ש שם בריש דבריו, ורק לא דומה להמשך השהייה. ובק"נ ר"פ צמה טומנין ביאר שם סברת הרא"ש בהב"י, ונשמט שם שזה מהב"י, וגם במש"כ שם לענ"ד עיקר כדאמרן].

וההתוס' נראה דאין גדר הגזירה כ"כ בצורת השהייה, אלא במצב הכירה בהזמן של ע"ש, שהקדימו לאיסור חזרה מע"ש, שכאילו הזמן הזה שכבר א"א להרתיח, כבר שייך לשבת לאיסור חזרה, דל"ש לזמנא כ"כ בגזירת חיתוי, ואף שמצד מצב הקדירה ע"ג הכירה, עדיין עוסק בביטול כערב שבת, מ"מ בזמן שכבר ל"ש להתחיל להרתיח ולגמור מצעו"י, זה כבר לא הזמן של ע"ש, והזמן הזה כבר שייך לאיסור שבת דחזרה. וזה גם דעת התו' בר"פ צמה טומנין דלא נחתי לסברת הרא"ש שם כנ"ל [ובצ"י הביא זה בשם התו' צמה טומנין, ונראה דכוונתו להרא"ש ז"ל].

ואיכא למידק בדברי הרא"ש שהביא לר"ת, שדין חזרה דע"ש נלמד גם ממשנתנו דעד שיגרוף, והרי מבואר בתו' ובתו' הרא"ש בסוגין, דסתם תבטל היינו נמי כמאצ"ד ולא מבטל כ"ז, וכמבואר בגמ' דאי להחזיר אבל לשהות משהין היינו כחנניה, וא"כ אחתי תיקשי ליטנא דעד שיגרוף, דהרי להרא"ש כל עוד שלא נתבטל כ"ז שרי להחזיר מצעו"י, ואם נאמר דעד שיגרוף קאי בנתבטל כ"ז, תחזור שאלת התו' דמנלן דחנניה היא, והרי שפיר י"ל דרבנן היא ומיירי בנתבטל כ"ז כלשון דעד שיגרוף. [ושו"ר בק"נ אות ל שמבאר משום כך דהרא"ש מפרש משנתנו בביטול כ"ז ודלא כהתו', אבל בתו' הרא"ש מפורש כמש"כ וכנ"ל, ואין טעם לומר בזה דהרא"ש בפסקיו לא ס"ל הכין].

ויי"ל הביאור בדברי הרא"ש, דאח"כ דסתם תבטל דאי כולל גם כמאצ"ד, ובאמת בכה"ג ליכא לאיסור חזרה מצעו"י, ורק התנא נקט ליטנא דעד שיגרוף משום בשיל כ"ז, ואשמעינן בזה בכה"ג איסור חזרה דע"ש, באופן דדברי הרא"ש מתפרשים כפשוטם, דבכל אופן בטרם נתבטל כ"ז ל"ש איסור חזרה מצעו"י.

ואו"ם יתכן לע"ד להמבואר בס"ד בסברת הרא"ש, דזה לא משום דל"ש לגזור שיבטל בשבת, אלא דלורת שהייה זה רק אחרי שנתבטל כ"ז וכנ"ל, ולזה אולי י"ל דדברי הרא"ש רק בכה"ג שיגמר הביטול כ"ז מצעו"י ומאז יתחיל השהייה, אבל בכה"ג שכבר לא יגיע לביטול כ"ז מצעו"י, חל השהייה מתחילתה, ועכ"פ אחר שכבר נתבטלה כמאצ"ד. ומיהו יותר נראה לסברת הרא"ש, דכל שצדעתו לבטל עד כמאצ"ד ויותר מזה, אף שלא יגיע לביטול כ"ז, ואח"כ לשהות, ג"כ נוטל ומחזיר תוך זמן הביטול, אבל י"ל דעכ"פ בכה"ג צמנית על הכירה בסתם לשם שהייה, זה כבר שהייה דשבת לאיסור חזרה, וגם קרוי לשמוע בסברת הרא"ש, דבכל גוונא אף ורק כל עוד שעוסק בהביטול ומעיין בה נוטל ומחזיר דעדיין לא נקבע השהייה, אבל צרגע דהסיק דעתו מהביטול, וההנחה ע"ג הכירה זה רק להשהות לשבת, הוי ככל שהייה, דכבר חל בה איסור חזרה אף בלא נתבטל כ"ז, ומתפרש שפיר ליטנא דעד שיגרוף, ול"ע בכל זה.

במשנ"ב ס"ק ע"ג צדין חזרה דערב שבת שם, ודוקא אחר שנגמר כל ציול הקדירה כו' [רא"ש וטור, שעה"ס], אבל כל זמן שלא נחשב כ"ל, נוטלה ומחזירה בכל גווי, דל"ש למיגור כו' דזהו מצב שבת, ויש מחמירין [סמ"ג וסיעמו] גם בזה משום לא פלוג עכ"ל. נראה הכרעת המשנ"ב כהרא"ש והטור בזה, ויש גם חומרא ד"מ משום לא פלוג. אבל צמ"א ס"ק כ"ז שם, הביא לטור והרא"ש כנ"ל ותו כ' אבל סמ"ג וסמ"ק והגה"מ אסרו אף בזה (צ"ח) עכ"ל. ומבואר דאדונינו המ"א ז"ל הביא לשתי הדעות ולא הכריע בזה. וגם לשון המשנ"ב וי"מ משום לא פלוג, אין זה לשון הראשונים ז"ל שאסור מטעם לא פלוג, אלא הזמן הזה בכלל איסור חזרה. [והמשנ"ב כ' בתחילה כלשון הבי"ב בסדרת הרא"ש דל"ח שיבטל שבת, וזה המשך דבריו דיש מחמירין משום לא פלוג, וכבר נחבא לנ"ד בכוונת הרא"ש דאין זה שהייה של יום השבת, וסדרת האוסרין דכל שכבר אין שהות להרחיח מישך שיך לאיסור חזרה דשבת ענמה וכמש"נ].

ה. **דעת** התו' ריש פרק במה טומנין בפשיטות, דגם צע"ש אסור להחזיר מע"ג קרקע [וה"ה צידו ואין דעתו להחזיר, ושאר ספיקי דגמ'], וסדרתם ברורה דכל דיני חזרה מתחיל צע"ש, ומבואר יותר לשיטתם כנ"ל, דבכל גווי אסור בחזרה מצעו"י בזמן שא"י להרחיח, דמאז מתחיל איסור שבת דחזרה, וכן נראה דעת מהר"ם רביה דהרא"ש כמוצא בהג"מ וכדיבואר להלן. ונראה שזה גם דעת שאר הראשונים דס"ל לאיסור חזרה דע"ש, דזה ככל חומר איסור חזרה דשבת.

אב"ל דעת הרא"ש (פרק כירה סוף סי' צ'), דצע"ש אין חומר לאיסורי חזרה מע"ג קרקע או שאין דעתו, וצ"ח שם, דמתבאר כן בסוגית הגמ', דרק אחרי שאמרו מחזירין אף בשבת, נאמר בזה דלא שנו אלא צידו אבל הניחה עג"ק אסור. וכן הכרעת רבנו הגר"א, וכן הביא לדינא צמסנ"ב ס"ק ע"ב עפ"י הגר"א בשם הרא"ש דצע"ש שרי כל זה.

לפברת התו' בפשוטו, פשיטא דלא מהני שהיה בתחילה בזמן איסור חזרה מצעו"י גם בגו"ק, דזה יסוד איסור חזרה מעג"ק, דחשיב כמשהה בתחילה, וממילא לסדרתם דמצעו"י אסור בחזרה מעג"ק, כ"ש דאסור להשהות בתחילה, ואף

להרא"ש דמיקל בחזרה מעג"ק, לכא' משמע דרק דלא החמירו כ"כ בחזרה דע"ש, דשבת ענמה אסור בחזרה מע"ג קרקע, דחשיב כמשהה בתחילה, וזה שלא החמירו בחזרה דמצעו"י, אבל להשהות בתחילה אסור נמי מצעו"י אף בגו"ק

ובן נוטה קצת לשון הרא"ש דמצעו"י מחזירין בכל ענין, ומשמע דרק חזרה מותר ולא להשהות בתחילה. ומדוקדק לפ"ז לשון הרא"ש הנ"ל, דחזרה דמצעו"י זה אחר גמר ציולה ומניחה עומדת על הכירה כו', ובדוקא נקט שמניחה עומדת וכלומר שמשאירה במקומה, ולא מעשה הנחה שזה כשהיה בתחילה, שכבר נאסר בהך זמן דע"ש אף בגו"ק, עכ"פ בגוונא דעמדה זמן רב בקרקע שנכנסה או כיו"צ בהיסח הדעת גמור, וגם בסתם חזרה מע"ג קרקע, אכתי הרא"ש לא נחית לזה דלא אסור מצעו"י [וקצת י"ל דבזמן איסור חזרה דע"ש, לא מהני חזרה [מע"ג קרקע] ממה שהיה ע"ג הכירה צע"ש לפני זמן איסורו, ואף דגדולה מזו מבואר בר"ן דמהני חזרה מחול לשבת וכדלהלן, מ"מ לא פשוט כ"כ בסדרת הרא"ש ועכ"פ בהניחה ע"ג קרקע, ברם דא צדוהא לאסור חזרה כה"ג צע"ש].

ברם נראה דלא משמע דהרא"ש נקט איסורא דשהייה כשבת ענמה, והרא"ש צא לבאר רק שהייה לאיסור חזרה, אבל איסור שהייה בתחילה בגו"ק דערב שבת לא שמענו, וכל כי האי הו"ל להרא"ש לבאר להדיא, דאין שום היתר להשהות בתחילה בהך זמן דמצעו"י, אלא משמע דכל שגרף או קטם שרי צע"ש.

ובן נראה דדברי מרא דשמעתא ר"ת צס' הישר, דרק צדין השמשות אסור להניח אחרי שסילקה מצעו"י, אבל מצעו"י בגו"ק ודאי דשרי, ולר"ת משמע דאין זה בגדר קולי חזרה צע"ש, אלא זה כל יסוד ודין איסור חזרה צע"ש, דלריך שיגרופ שלא יבוא לחתות, אבל איסור דשהייה בתחילה אף בגו"ק, זה רק שבת ענמה, ולא שיך לאיסור חזרה דע"ש, וממילא פשוט דל"ש נמי לאסור חזרה מעג"ק לר"ת צע"ש.

וביותר י"ל דדעת הרא"ש וס"פ, דתחילת מעשה ההשהיה מיד לאחר הציול, אכתי שיך לגמרי למעשה של ערב שבת, ולעולם ההתחלה שיך

לע"ש, והעסק שיתבשל כ"ז ולהשהותה אח"כ ע"ג הכירה, זה גמר הפעולה וההכנה דע"ש, ורק מאז מתחיל המצב של שבת לאיסור חזרה, וממילא שפיר יכול להשהות בתחילה לדקיי"ל כחנניה אף באינה גו"ק.

וגם בדעת התו' י"ל כן, דרך לאחר תחילת השהייה שכבר מונח ע"ג הכירה לצורך שבת, מאז הנטילה והחזרה כבר בכלל חזרה של שבת, ואסור גם להחזיר מע"ג קרקע נואף שאנו תופסין החבל בשני ראשין, דחסרון שהניח עג"ק דהו"ל כמניח בתחילה, שזה בעצם גורם להתיר בער"ש, מ"מ שפיר מבואר דאחרי שכבר התחיל בשהייה, תו כל שזה כשהייה מחדש הרי זה אסור כשבת ענמה, וכ"ש להרא"ש דמחזירין בער"ש אף מעג"ק.

ופעד לזה מדין הטמנה בדבר שאינו מוסף הצל דאסור בשבת, ולא נאסר כלל בע"ש ואפי' צביה"ש מותר, והיינו משום דהטמנה זה מעשה חד פעמי שנעשה בע"ש, ולא דמי לחזרה שנוטלין ומחזירין בשבת, וה"נ תחילת השהיה זה המעשה שנעשה ביחוד בערב שבת ולא גורו צוה נועין בס' הישר לר"ת שציאר צוה שהקילו צביה"ש בהטמנה ולא בשהיה וכנ"ל.

ויש לקיים צוה מנהגא קדמאה דהובא בתו' ורא"ש ר"פ במה טומנין הנ"ל, דלעת ערב מסירין הקדירה מעל הכירה ומניחין ע"ג קרקע עד שיגרפו, אף שזה כבר בזמן איסור חזרה ע"ש. וי"ל כנ"ל דכיון דזה התחלת השהיה לשבת, הך התחלה ענמה אכתי שייך להכנה דע"ש, ומותר להשהות לכתחילה וצפרט בגו"ק. והתו' לא ניחא להו צוה, משום דכ"כ היה השהיה של שבת ונוטלין רק כדי לגרוף, וגם דזה לשיטתם דלא נחתי לסדרת הרא"ש דבעוסק בצישול שאני, אלא דהך זמן כבר שייך לאיסור חזרה דשבת, וגם הרא"ש שם נמשך אחרי התו', ודלא כשיטתו ז"ל דלא נאסר בע"ש להחזיר מע"ג קרקע, וכמבואר צביאור הגר"א רנ"ג ס"ב, אבל לסדרת הרא"ש ענמו, י"ל כנ"ל דאדרבה דזה לגמרי שייך לע"ש אף להשהות באינה גו"ק, ונ"מ בגוונא דלא חשיב חזרה אלא שהייה בתחילה וכנ"ל, ומ"מ שרי ואף שהיה צלי גו"ק כאמור. וברם אף שהדברים ניתנו להאמר, מ"מ לא נראה כן כלל בדעת הרא"ש

וש"פ, שהיא מותר בהך זמן השהיה בתחילה לגמרי אף באינה גו"ק.

ונראה דלדעת הרא"ש והטור [וכדנקטין לדינא כמבואר במ"צ], דבערב שבת לא נאסר חזרה בהניחה ע"ג קרקע, א"כ אין לנו צוה אלא דין המשנה עד שיגרפו, שזה יסוד איסור חזרה דערב שבת, ובגו"ק אין שום איסור בע"ש, ובשגם דאיסור שהייה בתחילה בשבת ענמה לא נשנה בפירוש [והראשונים ז"ל למדו לזה מדין חזרה וכנ"ל], ולכן אין לנו לאסור צוה בע"ש, ואלא דשהייה בתחילה עכ"פ לא עדיף מחזרה, ואסור צלי גו"ק, ואף שכל שעוד לא נתבטלה כ"ז, מבואר לסדרת הרא"ש דנוטל ומחזיר אף צלי גו"ק, היינו דצוה אין בכלל לתא דאסורי שבת, ושייך לגמרי להכנה דחול בע"ש, ומשא"כ השהייה ע"ג הכירה לאחר הבישול, כבר דינו כשהייה דשבת, ואף מה שאסור במסוים בשהייה מתחילה דלא מהני צוה גו"ק, לא מצינו לאסור בערב שבת, וגם די"ל כאמור דל"ש לאסור במסוים תחילת השהייה דע"ש, דהתחלה ממש שייך יותר לחול, ורק דההשהיה בזמן שא"י להרתיע, כבר נפקת מכלל שהיה, ודין חזרה עלה, אבל אין לנו צוה אלא דלא יתן עד שיגרפו כו', ואין לנו לאסור בע"ש אלא מדין חזרה דלריך גו"ק. ומה"ט הרא"ש רק מבאר היתר החזרה מצעו"י לאחר השהיה בהניח עג"ק, ולא הוצרך לבאר היתר השהיה בתחילה מצעו"י, אף לאחר הבישול כ"ז, ע"י גו"ק, משום דדין איסור דבתחילה, ל"ש בערב שבת וכמש"נ היטב.

ונראה עוד דגם אם ננקוט בדעת הרא"ש בריש במה טומנין, דלא ניחא ליה לכתחילה לקבוע ההנהגה התמידית בנתינה ע"ג הכירה לצורך שבת, כסדרתו דבע"ש אין איסור חזרה מע"ג קרקע, מ"מ י"ל דבשהייה הראשונה לשבת שרק עם זה נקבע שזה שהייה של שבת, אכתי מהני שפיר גו"ק גם מע"ג הקרקע וכמש"נ.

ו. **דעת** ר"ת נראה דבתחילת השהייה דערב שבת, צודאי דאפי' מע"ג קרקע ואף בגוונא דנפקת מכלל חזרה, מ"מ זה תחילת דין חזרה מצעו"י, דלא יתן עד שיגרפו ותו לא, ואלא דאחר שכבר הונחה, קצת י"ל דזה כשבת ענמה ואסור בחזרה מעג"ק. אבל נראה עיקר בדעת ר"ת, דתרי

הלכות הן, רישא דמשנתנו דלא יתן מצעו"י עד שיגרוף, ואין לאסור יותר בע"ש, וסיפא דנוטלין אכל לא מחזירין דמיירי בשבת, וזוה גם ב"ה לא שרי אלא בחזרה ולא בתחילה ולא מעג"ק. וזדעת התו' ריש פ' במה טומנין דפשיטא להו דאיסור חזרה מעג"ק בע"ש, בפשוטו פשיטא דבתחילה אסור להשהות אף בגו"ק בזמן חזרה דמצעו"י.

ובמהר"ם ז"ל מוצא בהגה"מ שם, בריש דבריו כ' דע"ג גרופה וקטומה מותר להניח לכתחילה סמוך לחשיכה, ותו כתב מיהו ז"ע אי מותר להניח לכתחילה ע"ג גו"ק סמוך לחשיכה, דלילמא לא שרינן אפי' מצעו"י אלא להחזיר אכל להניח לכתחילה לא, ולשו' חזרה משמע הכי כו', ועוד מצעו"י דומיא דשבת ע"ש.

וישיעור דבריו, דבתחילה נקט דמצעו"י איכא רק דינא דעד שיגרוף, אכל יכול להניח אפי' בתחילה, ומסתמא כ"ש להחזיר מעג"ק, ותו הציא להא דנטל ועודן בידו דמחזיר אפי' בשבת, ור"ל דכ"ש דכה"ג מותר מצעו"י, ואלא דז"ע אם מותר לכתחילה מצעו"י גם בגו"ק. ונראה שזה מסקנת דעתו דרק חזרה מותר, ורק בתנאי חזרה דשבת, וכדיאר דמצעו"י דומיא דשבת, והציא לצעיא דפינה ממחוס, ומבואר דעתו דזה ככל דין חזרה דשבת ע"מ. ודברי מהר"ם הוצאו בצ"י וצד"מ הארוך, וצד"מ הקצר הציא למהר"ם לסמוך [יבואר להלן] או לתת לתוך התנור בגו"ק, וצרמ"א בשו"ע הוכיר וסתם להך י"א שצאיתו זמן דינו כשבת, ולא נתפרש אי כוונתו לחוש גם להא דמהר"ם דלא מהני נמי גו"ק בשהייה בתחילה, וכמו שציאר צד"מ הארוך, ובמשנ"צ סק"ע הרחיק קצת באיסור חזרה דערב שבת, והזכיר רק לאיסור חזרה בלי גו"ק ע"ש.

ובפשוטו לסדרת התו' נראה דהזמן הזה דינו כשבת, ואסור להשהות בתחילה אף בגו"ק וכמש"נ. וכן שיטת מהר"ם שם כהתו', דאסור גם מצעו"י להחזיר מעג"ק, וכמבואר בדבריו דמצעו"י דומיא דשבת וכמש"נ. אכל להמבואר במשנ"צ סק"ע ז"ל דנקטינן כהר"א ש, דבהניחו ע"ג קרקע יכול להחזיר, ממילא לעולם זה בכלל חזרה, ואף בהפסק מופלג דחשיב כשהיה בתחילה, נראה דמותר עכ"פ בגו"ק וכמש"נ בזה"י. וכן נראה

בדברי הגר"א צביאורו רנג ס"ז צד"ה דינו כמו בשבת ^{והנה} וכ' דלאו דוקא אלא לאסור בשאינה גו"ק, אכל בגרופה מותר בכ"ע, ומשמע דרק זה ולא שאסור אז בתחילה אף בגו"ק, וכל כי האי הו"ל לרצנו לבאר, אלא מבואר דעת הגר"א, דאין לנו אלא דינא דעד שיגרוף, וגם להתו' קצת י"ל כן, דלא אסרו תחילת השהיה אלא דלריך גו"ק, ומאז יש איסורי חזרה, ומע"ג קרקע אסור אף בגו"ק, וז"ע בזה, אכל דעת הרא"ש שפיר נראה כן כמש"נ, וכן נראה דעת ר"ת בס' הישר וכמש"נ בס"ד.

וי"ל עוד דאיסור חזרה דערב שבת, שזה גזירה אטו שבת כלשון הרא"ש, לא שייך לאסור הנתינה בתחילה, במה שמותר אח"כ בהמשך בשבת ע"מ, והואיל וזה גו"ק ל"ש לאסור מע"ש, ולא מצינו לגזור מה דעושה בתחילה בע"ש אטו שיתחיל לעשות כן בשבת, שהרי לא נאמר בגמ' גזירה ע"ש אטו שבת, דנצא ונאמר דכל מה שיש היכי תימצי לעשות כן בשבת, יהא אסור בע"ש, ואין לנו לאסור בע"ש, אלא בזה שמה שעושה עכשיו ימשך ממילא לעשות כן גם בשבת, אכל לא שכמו שמתחיל עכשיו, יתחיל בפעם אחרת או בכירה אחרת בשבת ע"מ, וכן לא שיתחדש מצב ע"י שיניח עג"ק זמן מרובה שיצטנן לגמרי, ויניח בתחילה בשבת ע"מ, וסתם הנחה עג"ק, הרי מבואר ברא"ש דלא נאסר מצעו"י. וגדר הדבר דלא ניתן להחמיר מצעו"י יום, בהניח ע"ג קרקע בעלמא, להחשיב כער כמניח בתחילה, דבזה שייך לאסור רק בשבת ע"מ, משום חומר דשבת דכאילו עושה בתחילה ע"ג האש, אכל מצעו"י אכתי לא הופקעה כ"כ מהמשך החזרה, ומבואר היטב הא דאין איסור שהייה בתחילה בגו"ק מצעו"י, ואכתי נראה יותר דלהתו' דאסור בחזרה מעג"ק, ה"נ בתחילה אין היתר אף בגו"ק. ועכ"פ לדינא לסדרת הרא"ש מבואר ברווחא, היתר שהייה בתחילה בגו"ק מצעו"י כמש"נ בס"ד.

במהר"ם ז"ל שם, דלסמוך לכתחילה בע"ש בזמן איסור חזרה שרי, דאיצטא להו מהו שיסמוך כו', והמחמיר שבכולן דלרבנן דחנניא מיצטא, צין לשהות צין ליתן לכתחילה [ר"ל בתחילה בע"ש], ופשיט כו' דשרי לסמוך אפי' באינה גרופה לרבנן,

ומדרבנן דאסרו לשהות שרו לסמוך, כ"ש לחנניה דמיקל לשהות כו' דמותר לסמוך סמוך לחשיכה ע"ש.

ואין הדברים מבוארים, דהמחמיר שצולחן זה כפי' הרי"ף כדציאר הרמב"ן דפשיט רק לסמוך בשהייה דשרי ולא חזרה, דאי שרי גם חזרה בשבת בסמיכה, אין כאן נדון כלל, וא"כ מנלן דזמן איסור חזרה מצעו"י דשרי, והרי צגו"ק שרי לרבנן לשהות, ומ"מ אסור גם לחנניה להשהות בתחילה, זמן איסור חזרה מצעו"י גם צגו"ק וכדציאר מהר"ם, וה"נ נימא בסמיכה, דהואיל ואסור להחזיר בסמיכה בשבת, נכלל בזה זמן איסור חזרה דמצעו"י.

ונראה כוונת מהר"ם, דבשהייה לרבנן צריך מיהא תקנתא דצגו"ק, בזה גם לחנניה דשרי לשהות, כלומר דכיון דכבר מושהה מערב שבת משו"ה שרי, לזה כל שאין שהות להרתיח, אין בזה היתר שהייה, וכבר חשיב חזרה וצריך צגו"ק, ובתחילה גם צגו"ק לא מהני, אבל סמיכה דשרי נמי לרבנן דחנניה אפי' צאינה צגו"ק צלי שום תיקון, דאין זה לגמרי בכלל שהייה דעל הכירה, כ"ש לחנניה דמיקל לשהות, דמותר לסמוך סמוך לחשיכה, דאף דבשבת ענמה אסור בכל אופן, אבל צע"ש כל שאין זה בכלל שהייה ל"ש לאסור כלל, וזה גם ש"י בתחילת דבריו, דמיציעא ליה צין לשהות צין ליתן לכתחילה, דאם רק גבה ותוכה בכלל שהייה ולא סמיכה מחוץ לכירה, א"כ ל"ש בכל גוונא לאסור בערב שבת.

ויש לבאר עוד, דאיסור השהייה שזה חל בשבת ענמה, מה דהקדירה בשבת ע"ג האש, וסמיכה דמותר להשאירה לשבת ענמה צלי צגו"ק, בהכרח דאין כאן תורת שהייה כלל, ואף דבשבת ענמה אסור לקרב להאש בכל גוונא, ל"ש זה לערב שבת, אבל בשהייה ע"י צגו"ק לרבנן דחנניה, צריך לשבת ענמה התירא צגו"ק, ולחנניה מהני הא דמושהית מערב שבת, ובחזרה זמן שא"י להרתיח, לא חשיב מושהה וצריך צגו"ק, ובצא להניח לכתחילה דמופקע מהשהייה לגמרי, לא מהני שום היתר לשהייה דשבת.

ז. **ונמצינו** למדין, דעת רש"י והרמב"ם, וכן נראה דעת רבנו חננאל [והרי"ף], וכן דעת בעל המאור והרי"ד והר"ן, דאין שום איסור חזרה כלל בערב שבת, והאיסור רק בשבת ענמה וכמש"נ, אבל רבנו תם ז"ל העלה דחזרה אסור כבר מצעו"י

סמוך לשבת, וכן סתימת התו', וכן דעת מהר"ם והרא"ש וסה"ת וסמ"ג ומרדכי ועוד, והגר"א כ' שיש ראייה לשיטתם מהירושלמי [ולא נראה כ"כ שזה ממש הכרעה כשיטתם].

פברת ר"ת דתחילת גזירה היא חזרה צע"ש, דאז מחזירין התבשיל להכירה לאחר שנגטונה ויצא לחמות, ור"ת לא נתן שיעור לזמן דע"ש, ואולי ל"ש לקצוץ זמן שיוכל להרתיחה, שלעולם שייך שיצטרך לחיתוי, אלא כל שהיתה מסולקת מהכירה לאחר צישולה, וצא בסמוך לציה"ש [לא זמן מופלג מציה"ש, שאין זה רגילות כלל], להחזירה ע"ג הכירה להשהותה לשבת, ומסתמא לא שהורידה לזמן כל שהוא ועדיין הקדירה רותחת, דל"מ חזרה אלא כשהיה במקומה. ויותר נראה גם לר"ת, דכל שהקדירה תרתיח לפני השבת הר"ז ככל שהייה, ובקדירה רותחת י"ל דליכא כלל איסור חזרה מצעו"י, ובשבת ענמה פשוט דבכל אופן הוי חזרה.

פברת התו', כדנראה מלשון הר"ן ז"ל, דכל שמחזיר בזמן שמתחמם בשבת, חשיב כמחזיר בשבת, ובקדירה חמה ל"ש חזרה דע"ש, רק אפשר דאסור מגזירת הרואין. ונראה סברתו ז"ל, דמה דנתחמם בשבת זהו דמשוי לה כמחזיר בשבת, וצויתר י"ל דעיקר האיסור הוא בשבת ענמה, מה שמתחמם ע"י נתינתו צע"ש [וכעין איסורי ע"ש דצ"ש דהאיסור הוא בשבת ע"י ר"ן שם], ומסתבר דלפ"ז יהא מותר להחזיר צע"ש בצופן שיגרוף אח"כ לפני כניסת השבת [עמש"כ להלן], וגם צלא"ה מבואר צר"ן דלא חש לדקדוק דעד שיגרוף ללמוד מזה לחזרה דע"ש, דמכאן משמע יותר דצריך לגרוף צע"ש לפני שמניח, והר"ן דקדק רק מהא דמחזירין אפי' בשבת. וצ"ע בזה.

פברת התו' דידן נראה, דאיסור חזרה תחילת דינו כבר מצעו"י, אחרי שהניח הקדירה להשהותה לשבת, דגם לחנניה לא התירו אלא להניחה להשהותה לשבת ותו לא, ואלא דל"ש לומר בצלקו בהשכמה שאינו מחזיר, ולזה העלו דכל שמרתיחה מצעו"י שרי להחזיר, והיינו דהשהייה תתחיל אחרי שרתיח ותשאר לשבת, וגם ברותח י"ל דצבא להחזיר בשעה שאם היה קר לא יכול להרתיח מצעו"י, אין זה משהה אלא מחזיר, ואין זה משום לתא דחמום בשבת [כסדרת

הר"ן לטעמיה דחורה משום דמחזי כמבשל, ול"ש כלל
לסדרת ב"ש באיסורי ע"ש, דהאיסור שהמלאכה
נעשית בשבת, אלא דזה איסור עצמי של חורה,
דחילת דינו חל מצעוד יום, וזה כבר בכלל גזירת
שם יחמה, והרמב"ן בשם סה"ת [והרמב"ן בעצמו
במסקנת דבריו נראה יותר דלא קאי בזה] והרשב"א
והריטב"א, אף דלטעמיהו איסור חורה דמחזי כמבשל,
מ"מ בזמן שא"י להרתיח ואף ברותח, מחזי נמי
כמבשל בשבת.

דעת מהר"ם, דבזמן שא"י להרתיח התבשיל
מצעו"י, אז אסור להניח בתחילה גם בגו"ק
כשבת עצמה, וכן נראה דעת החו', דאסור להחזיר
מע"ג קרקע, וכ"ש בתחילה, ופשוטו זה גם דעת
שאר הראשונים דס"ל לאיסור חורה מצעו"י. וגדר
הדבר נראה, דבזמן שא"י להרתיח מצעו"י, וכבר לא
שייך אז להשהות לשבת, חל כל דין שבת בהך כירה
וכאילו הזמן כבר שייך לגמרי לשבת, ודעת הרא"ש
והטור, דאין לנו מצעו"י אלא עד שיגרוף, גזירה אטו
שבת, אבל איסור דנראה כמשהה בתחילה, זה רק
מאיסורי שבת, ול"ש זה מצעו"י, כי עדיין לא חל
שבת, והכי נקטינן לדינא כדנבאר בס"ד.

דעת הרא"ש שכל שלא נתבשלה כ"ז נוטל ומחזיר,
ורק אחר גמר ציולה ומשאירה על הכירה,
אז חל איסור חורה דמצעו"י ע"ש. נראה סברתו ז"ל
היפוך סברת הר"ן, דלהר"ן כל דאנו טפי מעשוי
בשבת, ודאי דשייך באיסור חורה דע"ש, דיותר מחזי
כעושה בשבת, וכן נראה דדעת שאר הראשונים,
וכדנבאר גדר הדבר, דכאילו הזמן כבר שייך לשבת,
ומה שפחות מוכן ומבוסל מצעו"י, כבר שייך יותר
לשבת, ולהרא"ש כל חורה דע"ש, היינו דמנצח הכירה
כמו בשבת עצמה, וזהו דמשוי זה איסור חורה דע"ש
אטו שבת, ואדרבה כל שצריך עוד להגמר הציול,
אכתי לא כירה דשהייה היא, עד שבת עצמה דחל
איסור חורה בכל אופן.

ובב"י פי' לדברי הרא"ש, דכלל נתבשל כ"ז לא שייך
לגזור אטו שבת, דלא חיישינן שיבשל בשבת,

וכ"ה צמשנ"ב. ופשוט לפ"ז דכנה"ג דאין שהות
שיתבשל כ"ז מצעו"י, ל"ש לאסור חורה דע"ש.

ולדומבואר בעניינתו דסדרת הרא"ש דמנצח השהייה
זה אחרי הציול כ"ז, אולי י"ל דאין
שהות לגמור הציול מצעו"י, בהכרח דמניחה
להשהייה מצעו"י, ועכ"פ בגוונא דאין כבר דעתו על
הציול מצעו"י.

ובמובין לזה מהא דהרא"ש למד נמי ממשנתנו
דעד שיגרוף דמיירי מצעו"י, ומבואר
בסוגין דתבשיל דמשנתנו היינו כמאב"ד [ובשבת אסור
להחזיר כל עוד שלא נתבשלה כ"ז, משום ציול דאורייתא
או דרבנן, עין רא"ש בפ' כירה], ואפשר דבכל אופן
בהניחה רק להשהות לשבת, ואין כבר דעתו על גמר
הציול, שפיר חל איסור חורה מצעו"י, ומיהו כל
שלא נתבשל כמאב"ד, וע"י החורה מוסיף להתבשל,
אף באין דעתו על חוספת הציול, נראה דהסברא
כהב"י [ואף אם הפשט ברא"ש כדאמרן], דל"ש לאסור
חורה, דבר ששבת זה איסור ציול מדאורייתא, וגם
איך שהוא י"ל דפשטות לשון הרא"ש, דבכל אופן
שלא נתבשל כ"ז, אין זה שהייה לאיסור חורה מצעו"י
וכדנבאר לעיל, ונ"ע בזה.

ח. דעת החו' ומהר"ם, ונראה שכן גם דעת שאר
ראשונים כנ"ל, דחורה דע"ש בכל דין
חורה דשבת עצמה, ולפ"ז ה"ה דאסור להחזיר לתוכה
מצעו"י, ודעת הרא"ש דמצעו"י מחזיר מעג"ק,
ונבאר שכן גם דעת ר"ת, והכי נקטינן לדינא וכנ"ל,
ולא נתפרש להרא"ש דין תוכה אי אסור נמי בחורה
מצעו"י.

וברא"ש בפירקין סו"ס ב', הביא לדינא דרב חלבו,
דלא שנו אלא ע"ג אבל לתוכה אסור
להחזיר, ותו הביא להא דהניח ע"ג קרקע ואין דעתו
להחזיר, ומבאר דקאי אהא דמחזירין אף בשבת, אבל
מצעו"י מחזירין בכל ענין ע"ש. ור"ל דמתבאר כן
בגמ', דאחרי שאמרו אף בשבת, נאמר דל"ש אלא
שעודן צידו וכו', ונלמד דבע"ש אפי' מע"ג קרקע
מחזירין, ודינא דרב חלבו לא נאמר בגמ' שם, אלא
לעיל בסוגיא דלשהות או להחזיר, באופן דאין
משמעות בגמ' דזה קאי רק אשבת עצמה, אבל
הרא"ש דהביא כאן למימרא דרב חלבו סמוך למימרא

דל"ש אלא עודן צידו, נראה יותר דבא ללמדנו דגם זה בשבת ענמה ולא בחזרה דמצעו"י.

ובן מפורש יותר בלשון הטור בחיבורו וברמזים אות ב', אפילו בשבת מותר להחזיר כו', ודוקא ע"ג כו' ובעודה צידו כו' אבל תוך הכירה כו' או ע"ג קרקע כו' אסור, ואם אינה גו"ק אפילו מצעו"י כו' אסור להחזירה כו' ע"ש, וכנראה דהצין כן בדברי אביו הרא"ש כנ"ל. ונראה דזה כמש"נ, דדין חזרה דע"ש נאמר רק כדין המשנה דלא יתן עד שיגרוף כו', וכמבואר בתוס' שזה מקור איסור חזרה דע"ש, ואין לנו דע"ש אלא דלר"ך גו"ק, ושאר דיני חומר חזרה נאמרו רק לשבת ענמה.

ובביאור הגר"א ס"ב, צדינא די"א דסמוך לחשיכה דינו כמו בשבת ענמו, כ' דלאו דוקא כו' דבגרופה מותר בכ"ע ואין חילוק בין הניחו ע"ג קרקע או בעודן צידו ע"ש, ולא הזכיר דאין גם לאיסור תוכה שמפורש נמי בשו"ע שם. ואפשר דהגר"א העתיק מה דמפורש יותר בלשון הרא"ש, אבל אה"נ דה"ה בחזרה לתוכה לא החמירו דע"ש, וכדנחצאר דדין חזרה דע"ש זה רק דין דמשנתינו שר"ך גו"ק, וחומרי חזרה דבגמ' איסור תוכה ומע"ג קרקע וילשון רמב"ן במלחמות שאין ללמוד משהייה לחזרה, דמנינו דהחמירו בחזרה בתוכה, דמע"ג דומה לשהייה בתחילה, וכן תוכה מחזי יותר כמבשל כמבואר ברמב"ן, ואו כמש"נ דאין זה חזרה בעלמא אלא מעשה נתינה גמורה בתוך הכירה, אבל בעיקר הגזירה דשמא יתה זה לא מגרע כ"כ, וזה רק מחומרי חזרה דשבת ענמה ולא דע"ש. ויתכן שזה גם נרמז בדברי הגר"א דבגרופה מותר בכל ענין.

אב"ל גם יתכן מאד דהגר"א בדוקא נקט רק להא דעודן צידו. ויש לבאר דכל שזה בצורת הדבר כמו גו"ק וכן תוכה שבה יותר קרוב לחיתוי ויותר מחזי כמבשל החמירו גם דע"ש, ורק ברנף והמשך השהייה שיהא צידו ודעתו להחזיר, לא קפדינן דע"ש, דסו"ס אין זה מניח ממש בתחילה, ואכתי שם חזרה עלה, ושרי בגו"ק ואינו נותן לתוכה כי אם על גבה בעלמא, וגם כמבואר ברא"ש דמתבאר כן בסוגית הגמ', דעודן צידו קאי אהא דאמרו דמחזירין אף בשבת, ודין תוכה לא נזכר בגמ' שם וכנ"ל.

ומצינן כה"ג לסברת הירושלמי המוצא בר"ן דמחזיר בשבת ענמה מעג"ק, דמ"מ לתוכה אסור כמו דלר"ך גו"ק, וכמבואר בצ"י סו"ס רנג ובמג"א שם סקל"ה דלא כהד"מ, וגם תמן לשון ביאור הגר"א [הנ"ל] דמותר בכל ענין, ובפשוטו אין תוכה בכלל, וה"נ י"ל דנ"ד בחזרה מצעו"י לתוכה אסור, ובמשנ"צ ס"ק ע"צ הביא לדברי הגר"א בזה וכנ"ל, ולא ביאר כלל לדין חזרה לתוכה.

וברא"ש ריש פרק צמה טומנין כתב כסברת החו', דגם דע"ש אסור להחזיר מע"ג קרקע, ומש"כ בזה בק"נ פרק כירה ס"ב אות מ' ובפרק צמה טומנין ס"ק ו' שם תמוה מאד. ובתפארת שמואל ריש פרק צמה טומנין, מבאר דברי הרא"ש דלא סתרי אהדדי, דבפ' צמה טומנין מירי בחזרה לתוכה, וכה"ג בהניחה ע"ג קרקע גם דע"ש אסור ע"ש לשונו.

ונראה ביאור דבריו ז"ל, דעיקר דין חזרה דע"ש, היינו שלא יחזיר עד שיגרוף או שיקטום, ובנוטל בעודן צידו שגם בשבת מותר להחזיר, גדר הדבר דלא חשיב כחזרה חדשה, וזה יותר נחשב להמשך השהייה, ומ"מ בשבת ענמה אסור אף בכה"ג להחזיר לתוכה, משום דע"ש מעשה הנתינה לתוכה של כירה נאסר בשבת בכל אופן שהוא, אבל הואיל ובע"ש אין זה כחזרה חדשה, שהרי מחזיר כה"ג ע"ג אף בשבת, ממילא דע"ש כיון דלא חשיב אלא כהמשך השהייה, מותר בכל אופן גם בתוכה, דאין כאן איסור חזרה, אבל בהניחה ע"ג קרקע דאסור להחזיר בשבת, היינו דחשיב כהפקעת המשך השהייה והו"ל כמחזיר מחדש, ודע"ש מיהא מותר להחזיר כל שזה גו"ק, אבל לא הותר להחזיר אלא כדין חזרה, דהיינו על גבה שאי"ז אלא חזרה בעלמא, אבל תוכה מיהא אסור אף בחזרה, ומבואר היטב דברי הגאון בעל תפארת שמואל ז"ל.

ובמ"ז זה מחודש מאד, וכבר ביאר רבנו הגר"א ז"ל רנג ס"ב, דהרא"ש בפ' צמה טומנין הביא לדברי החו' ז"ל, ואין זה דעתו ז"ל דכבר ביאר בפ' כירה דבדע"ש לא אסרו בכל זה.